

יביע אומר

בראשות הגאון רבי יגאל כהן שליט"א

גיליון מס' 349

פרשת ויגש

מאמר השבוע
מאת ראש המוסדות
היהודי יגאל כהן שליט"א

- מאמר השבוע
- הנהגות מרן
- שאלות ותשובות
- דוד המלך
- לאשת החיל
- פנינים מהפרשה
- מוסר עם סיפור
- פניני הדף היומי

חובה על האדם להשתדל להשיג את צרכיו

פרנסתם. וכל יהודי צריך לדעת, פי ההשתדלות לא היא זו שגורמת להצלחה או לכשלון, אלא כל מה שבא על האדם הוא רק גזרת המלך יתברך. האדם שהצליח בעסקיו יתלה את הצלחתו בבורא עולם ואם יצליח בעסקים שהוא עוסק בהם ותהיה לו פרנסה בשפע דרך אותם עסקים, מן הראוי שלא יסמוך על העסק שמכניס לו את הכסף, ולא יגיד לעצמו: 'איזה מזל שפתחת עסק כזה במקום מצוי, והמזל שלי שאני מכיר את פלוני ואלמוני שמשגיגים לי עסקאות טובות'. מה שהוא הריוח זה בדיוק מה שגזר עליו ה' יתברך שירויח, וגם אם לא היה עוסק בעסק הזה הוא היה מרויח במקום אחר, ואם לא דרך האדם הזה הוא היה מקבל מאדם אחר. הדרך הנכונה היא שתמיד יודה הוא לבורא עולם על כך שלא טרח במלאכתו לריק, כמו שכתוב (תהלים קכח, ב): 'יגיע כפיך כי תאכל, אשריך וטוב לך'. ואחד מן החסידים היה אומר: 'אני תמה על מי שנותן לחברו מה שפבר גזר עליו הבורא יתברך שיתן לו, ואחר כך יזכיר הנותן למקבל את הטובה שעשה עמו, ועוד יבקש שיודה לו עליה. ועוד יותר אני תמה על אותו אדם שקבל את הטובה מאחר, שהיה אמור לקבל כי כך גזרה חכמתו יתברך, ובכל זאת הוא נכנע לפניו, מפחד ממנו ומחניף לו'. דהיינו, שעל האדם לתת שבח והודאה לה' יתברך שהזמין לו את פרנסתו על ידי אותו אחר, שאינו אלא כשומר על פקדון שנתן בידו, ולא להפגע בפני האחר ולהחניף לו כאלו נתן לו משל עצמו.

וכמו שצנה אותנו בורא עולם לגבי החיים והמנות, שאדם צריך לשמר ולדאג על חייו ולהתרחק מן המנות, כך הוא מצנה אותנו לדאג גם לבריאות שלנו, לאכל בריא ולהתלבש בבגדים שישמרו על הגוף שלנו, וכן להשיג את המזון שהגוף שלנו צריך ולמצא דירה לצרכי מגורים. ואף שאדם מאמין שהוא לא זה שקובע מה הוא ישיג ומה לא אלא רק מה שהבורא גזר עליו זה מה שהוא יקבל, בכל זאת חייב כל אדם לעשות השתדלות להשיג את הדברים הטובים בשביל עצמו. בדיוק כמו החקלאי בעל האדמה, שחייב לנקות את האדמה מקוצים ולהרש ולזרע ואחר כך להשקות את הזרעים כשיש לו מים, ורק אז יבטח על הבורא יתברך שהזרעים יצמחו ולא יפגעו מכל מיני מזיקים, ותהיה ברפת ה' בגדולים שיהיו טובים ומברכים. ולא ראוי לו שייסמך על הנס ויאמר: 'אני אניח את הקרקע כמות שהיא, שאני בוסח בבורא יתברך שייגדלו בה פרות או ירקות', כי הבורא יתברך רוצה שאנחנו נעבד ונעשה ואז תהיה ברכה. כך גם שאר בעלי המלאכה וכן הסוחרים שקונים סחורות ומוכרים אותם, מצוים הם לנסות לקנות ולמכר ברוח, ועם זאת לבטח בבורא עולם שיצליחו למצא סחורה טובה בזול ולמכר אותה ביקר, ולא ימנעו מלטרח עבור פרנסתם, ויאמרו: 'אם ה' גזר עלי פרנסה, גם בלי שאטרח הסחורה תמכר', אלא יש להם להשתדל באמצעים שונים למכר את סחורתם, וה' יתברך ערב להם בסבות שהוא יבחר להביא להם את

מתוך ספרו של הרב יגאל כהן.

זמני כניסה ויציאת השבת
המוסיף לוח 'אור החיים'

יום	ת"א	חיסה	ב"ש
כניסה:	16:30	16:26	16:30
יציאה:	17:22	17:18	17:22
ר"ת:	17:54	17:49	17:53

בירושלים: לנוהגים 40 דקות 16:10

ניתן לתרום להפצת העלון ולהקדיש לעילוי נשמתו לברכה רפואה והצלחה בטל: 03-8000770
פרטי ח-ן לתרומות: בנק מרכנתיל 17, סניף 732 חשבון 73443 ע"ש יביע אומר

הנהגות מרן
רבנו הרב עובדיה זוסק זצוק"ל

שאלות ותשובות
מאת הרב יגאל כהן שליט"א

איזה תלמיד חכם נקרא רוצה?

"וכל תלמיד שלא הגיע להוראה ומורה, הרי זה רשע שוטה וגס הרוח, ועליו נאמר כי רבים חללים הפילה. וכן חכם שהגיע להוראה ואינו מורה, הרי זה מונע תורה ונותן מכשולות לפני העורים, ועליו נאמר 'ועצומים כל הרוגיה'. אלו התלמידים הקטנים שלא הרבו תורה כראוי והם מבקשים להתגדל בפני עמי הארץ ובין אנשי עירם וקופצין ויושבין בראש לדין ולהורות בישראל, הם המרבים המחלוקת, והם המחריבים את העולם, והמכבין נרה של תורה, והמחב' לים כרם ה' צבאות, עליהם אמר שלמה בחכמתו 'אחזו לנו שועלים שועלים קטנים מחבלים כרמים'" (רמב"ם פ"ה מהל' ת"ת ה"ד).

נאמר בתורה פעמיים 'לא תרצח'. פעם בעשרת הדברות שבפרשת יתרו, ופעם בפרשת ואתחנן. אך באחד מנוקד לא תרצח בקמץ, ובאחד מנוקד לא תרצח בפתח, מה פשר השינוי הזה?

אמנם איננו מבדילים כל כך ביניהם, אך המדקדקים כמו עדת הבוכרים מבטאים את הקמץ יותר רחב ופתוח, וְהַפְתַּח יותר דק, וכך באמת צריך להיות לפי הדקדוק. פעמים יש תיבות בניקוד פתח כגון 'אשר בְּמִים מתחת לארץ' (שמות כ, ד), ופעמים יש בקמץ 'ויהי מבדיל בין מים לְמִים' (בראשית א, ו). האשכנזים הרחיקו לכת ומבטאים את הקמץ כמו חולם, אך כדי שלא יהיה פעמיים חולם, במקום שהניקוד חולם הם מולידים יו"ד "יעקוב", וזהו נגד ההגיון, וכי כתובה שם יו"ד, אלא ניקוד החולם מחייבם להוסיף יו"ד כדי שיהיה הבדל בין הקמץ לחולם, ואין זה מסתבר, אלא מבטאים של הבוכרים מתקבל על הדעת שהקמץ יותר רחב והפתח יותר צר.

על כל פנים שינוי זה בניקוד בין תרצח בקמץ ובין בפתח בא לרמוז על דרשת רבותינו (ע"ז יט): על הפסוק 'כי רבים חללים הפילה ועצומים כל הרוגיה', יש תלמיד חכם שלא הגיע להוראה עדיין, לא למד מספיק ולא ניחון בכושר הכרעה בדינים כפי הצורך. צריך ללמוד ולשקוד רבות ולקבל מפי רבותיו שיתנו לו תעודת הוראה, אם מורה ללא תעודה זהו תלמיד שלא הגיע להוראה, ובדאי רבות מהוראותיו אינן נכונות, ועליו יכון מאמר הוידוי ביה"כ "את אשר טהרת טמאתי, ואת אשר טמאת טהרתי. את אשר הרת אסרתי, ואת אשר אסרת הרתתי. את אשר אהבת שנאתי, ואת אשר שנאת אהבתי. את אשר הקלת החמרת, ואת אשר החמרת הקלתי. את אשר קרבת הרחקתי, ואת אשר הרחקת קרבתני" (מדברי מרן שהובאו במעדני המלך).

שאלה: האם מותר להדביק מדבקות הטיטול קודם זריקתו לפח?

תשובה: אסור להדביק הטיטול קודם זריקתו לפח האשפה, כיון שזוהי הדבקה לעולם. ויש שכתבו להחמיר שלא לסגור בקבוק קודם זריקתו [הליכות עולם ח"ד עמ' רלב ובס' אך טוב וחסד עמ' 239].

שאלה: האם מותר להתפלל כשהוא לבוש בפיג'מה? **תשובה:** אין להתפלל כשהוא לבוש בפיג'מה, כיון שאינו דרך כבוד. ומטעם זה אין להתפלל עם כפפות או מעיל שאינו דרך כבוד [משנ"ב סי' צא סק"יא ויב].

שאלה: האם אסור לנשים לאכול קודם התפילה כמו שאסור לגברים?

תשובה: מותר ביום חול לנשים לאכול קודם התפילה, כיון שתפילה היא מצות עשה שהזמן גרמא, שהנשים פטורות. ובשבת אם אינה רגילה להתפלל שחרית בקביעות, מתחייבת בקידוש מיד, לכן תקדש ולאחר מכן תשתה ותאכל. ואמנם בתפילה אחת ביום חייבת, מ"מ יכולה להתפלל אף תפילת מנחה או ערבית.

שאלה: אדם שרוצה להתקלח קודם התפילה האם רשאי לעשות כן?

תשובה: באופן שהרחיצה נעשית כדי להעביר הזוהמא ולא לתענוג מותר [ילקו"י תפילה עמ' צו].

מידה נגד מידה

ושואל הרה"ג מרדכי צוקרמן שליט"א (משבצות זהב' שמואל א שסד הערה קלא), מדוע נענש דוד בחומרה רבה כל כך על שטעה בפסק דין? ומבאר, שדקדקו עם דוד מן השמים על שקיבל את דברי הלשון הרע של ציבא, משום שדוד המלך סבל רבות מבעלי לשון הרע, והיה עליו לברר היטב את העניין, למרות שראה דברים הניכרים בטענותיו של ציבא.

ומדוע בחרו מן השמיים להעניש את דוד דווקא בעונש חלוקת המלוכה? מפני שהיה בעונש זה 'מידה כנגד מידה', משום שיהונתן היה צריך להיות ה'משנה למלך' לצידו של דוד המלך, כפי שאמר יהונתן לדוד (שמואל א כג, טז-יז) "וְאַתָּה תִּמְלֹךְ עַל יִשְׂרָאֵל, וְאֶנְכִי אֶהְיֶה לְךָ לְמִשְׁנָה". והסיבה לכך כי המלכות תהיה מושלמת כאשר יש בה מבני לאה (דוד), משבט יהודה ומבני רחל (יהונתן), משבט בנימין, ובכל זאת סובבו מן השמים שדוד קיבל את כל המלכות ומפיבושת בן יהונתן לא שימש כמשנה למלך, אך כשפגע דוד ברכושו של מפיבושת, נפגעה גם מלכותו והתפצלה בימי רחבעם בן שלמה, כשירבעם בן נבט מבני יוסף בן רחל קיבל את המלכות על עשרת השבטים.

דוד המלך
מאת הרב יגאל כהן שליט"א

המלך דוד

השבועה באה לידי ביטוי

ברית השבועה שכתרו יהונתן ודוד במעמד זה גרמה להשלכות רבות בעתיד, כפי שמובא בפירוש המיוחס למהר"י קרא (שמואל א כ, טז), שבדברי השבועה אמר יהונתן שבזרע עולם יפגע בכל שונאי דוד, דיבורים אלו גרמו שפגעה יד ה' בשאול ואבנר היו נחשבים כאויבי דוד, וכל אחד נהרג בנסיבות שונות, אך השפיעו הדברים גם על יהונתן משום שהיה מבית שאול ובמותו של שאול במלחמה נהרג גם יהונתן ואחיו עמו.

ומבא ברש"י (שם), שגם דוד המלך נפגע מהשבועה, כמתואר בגמרא (שבת נו ע"ב), שבמהלך מרד אבשלום קיבל דוד לשון הרע מציבא, שהיה עבדו של מפיבושת, בנו של יהונתן, ולאחר מותו של יהונתן חיפש דוד את בנו, והושיב אותו להיות מאוכלי שולחנו, במהלך המרד ברח דוד המלך מירושלים ומפיבושת ביקש להצטרף אל דוד, אך מכיון שהיה נכה ברגליו נאלץ להישען על חסדיו של עבדו ציבא, אך העבד ראה במצב שנוצר הזדמנות להשתחרר מעול אדונו והגה תוכנית, עם שחר העמיס על חמורו של מפיבושת מכל טוב בית אדונו וברח למפיבושת, כשהוא יודע שמפיבושת לא יוכל לרדוף אחריו מחמת

מוגבלותו, ציבא הגיע למחנה דוד והגיש להם את כל המזון שנשא על חמורו, וכאשר שאל אותו דוד היכן מפיבושת, השיב לו העבד שהוא נשאר בירושלים ומתפלל שדוד ימות במהלך המרד, והמלוכה תשוב אל בית שאול, ומכיון שהוא נכדו של שאול ובן יהונתן, הוא יהיה מלך.

פסק הדין והשלכותיו

לאחר סיום המרד שב דוד המלך לירושלים, וכשפגש את מפיבושת לא קיבל את טענתו שהוא היה נאמן למלך אלא שעבדו ברח לו וחרץ את דינו שעליו להתחלק ברכושו שווה בשווה עם עבדו ציבא. פסק דין זה היה משפיל מאוד עבור מפיבושת, ובפרט שבאמת דאג לדוד המלך, ועבדו הנכלולי ברח לו, ולכן כאב לו מאוד על פסיקתו של דוד, אך באותו הרגע שחרץ דוד את דינו של מפיבושת, עבר מבלי משים על השבועה שהשביע אותו יהונתן כארבעים שנה קודם לכן, ומיד יצאה בת קול מן השמים ואמרה 'רחבעם וירבעם יחלקו את המלוכה', כלומר שנגזר שגם מלכותו של דוד המלך תתחלק לשניים, ולא יזכה זרעו למלוך על כל ישראל, והיה זה בימי רחבעם בן שלמה' שעם ישראל מרדו במלכות בית דוד והקימו עליהם מלך חדש 'ירבעם בן נבט' שמלך על עשרת השבטים, וכאשר רצה רחבעם לצאת להילחם בו ולהשיב אליו את השלטון, הגיע אליו שמעיה הנביא ואמר לו בשם ה' (מלכים א יב, כד) "שׁוּבוּ אִישׁ לְבֵיתוֹ, כִּי מֵאֵת יְהוָה הַדָּבָר הַזֶּה", וייאמר לזכותם של רחבעם ושבט יהודה ה' יִשְׁמְעֵנוּ אֶת דְּבַר ה', וְיִשְׁבוּ לְקֶדֶת כְּדָבָר ה'".

קו לימוד יומי לנשים ובנות מתוך ספר "שער הבטחון המבואר" מאת הרב יגאל כהן שליט"א
2 - 3 דקות ביום להצטרפות חייגי: 054-8502066

זהב טהור

אז היא עברה בת מצווה, ומאז (אולי אפילו לפני?) עושה בעיות.. אוהו איזה בעיות... אין חלקה רגועה ממנה. בבית ספר מתחצפת למורות, בבית לא מקשיבה למה שמבקשים. כל מילה שאומרים, היא אומרת שתיים. הכי חשוב שהמילה האחרונה היא שלה. וכן, יש לה ברוך השם עוד אחים.. אבל מי שיחת היום? כבר יותר משנתיים, יום יום.. כן כן זו היא. הצדיקה והמתוקה. זו שעד לא מזמן הייתה ממש נסיכה קטנה... ואט אט הופכת לה לנערה.. ומעסיקה את ההורים ללא הרף.

מה עושים? הרבה הורים נמצאים בשלב הביניים, גיל הבגרות מתחיל, שלב החוצפה והזיהוי שהנער או הנערה מחפשים את ה"אני" שלהם, עכשיו הם רוצים לדבר, לא לשמוע. הם רוצים להגיד ולהשמיע ולהראות שהם מבינים ויודעים. ובעיקר שהם המחליטים. הם לא ירדו מהדרך חלילה, הם פשוט בודקים גבול ועוד גבול.. לאט וביסודיות, מנגנים על עוד ועוד מיתר בלב של אמא.. בשלב הזה, אלו שהביאו את הנסיכים האלה לעולם, מאוד מודאגים, ומאוד אובדי עצות.. מה לעשות כדי לחבר? כדי לקשר? כדי לא לקרוע את החבל הדק לגמרי, ולאבד אותם לטובת הבחור?

ולא נחסיר כמובן את הצד הלימודי שבסיפור, מה היא על ההערות והמענות שמקבלים מהמלמדים או המורות? לאיזה סמינר יקבלו אותה ככה? ולאחר מכן, מה היא על השידוכים, אם הרושם בישיבות לא היה משוה? בקיצור – הרבה דאגות, וילד אחד קטן...

הרב הגאון יגאל כהן שיזכה לחיים טובים וארוכים, מלמד אותנו בחינוך הילדים דבר אחד עיקרי – אהבה. הרב בעצמו מעיד שהוא בכלל לא הגיע ומגיע עם בנותיו למצב של כעס ועונשים... אלא הכול מאהבה. הוא מדבר איתן המון, אבל רק מתוך אהבה. הרב אומר שהבנות יודעות במאת האחוזים שאבא שלהן אוהב אותן הכי בעולם, ובפועל כשהן צריכות משהו הן מיד רצות אליו, כי הן יודעות שהוא תמיד שם בשבילן. לשם אנחנו צריכים לשאוף. כי כשיש קשר כזה בין אבא לבת, הסיכויים שהיא תרעה בשדות זרים הוא כמעט אפסי. הסיכוי שהיא תקשיב לאבא שלה שאומר לה גבול כלשהו, הוא גבוה. היא יודעת שזה מגיע ממקום של אהבה.

האהבה דווקא מהאבא מאוד חשובה לבנות, והאהבה מהאמא לבנים.. כמובן שהצד השני גם כן חשוב מאוד, אך זו נקודה שצריך לדעת אותה. נשאל את עצמנו, כל אחד כהורה, האם הילד או הילדה שלנו יודעים בוודאות שאנחנו אוהבים אותם? האם הילדה הזו, בגיל הכמעט נעורים – יודעת, בשפה שלה, באמת המידה שלה, לא איך שאנחנו תופסים את המציאות, אלא איך שהיא רואה אותה דרך העיניים שלה – היא יודעת / מרגישה / מאמינה באמת שהוריה אוהבים אותה? מאמינים בה ומעריכים אותה? באמת?

הנער הזה, היקר, שגדלו לו זיפים, יודע שההורים שלו אוהבים אותו יותר מכל דבר אחר, ומאמינים בהצלחתו? שימו יד על הלב, ותבדקו את זה באמת. בגלל כל מה שעוברים עם הילדים – ההורים מגיעים למצב אמיתי של כעס או עלבון. על המידות של הילד, החוצפה והשקרים, הזלזול – הרגשות השליליים כלפיו נהפכים לדיירי קבע בליבנו נגד הילד שלנו, בשר מבשרנו. זה כואב לרשום, אבל זה אמיתי. אנחנו מתמלאים ברגשות שליליים כלפי ילד, שבכלל לא מתכוון לרע.. שכל כוונתו היא למשוך תשומת לב מההורים, שאבא, הוא ממש אוהב אותם ורוצה לרצות אותם בוודאות. אך כשהקשר בין הילד להורה נהפך לקשר של כעסים ומריבות, אכזבות ופגיעות, מתרגלים גם לזה. סוף כל סוף זה גם סוג של קשר.

אך זו החטאת המטרה. המטרה שלנו בתור הורים, זה להאמין בילדים שלנו. לראות בכל אחד ואחת את היהלום הייחודי שהקב"ה נפח בו. לא להתבלבל. אין ילד רע. גם אם הוא עשה עליו הרבה מסכות לא חיוביות, זה רק מסכות, הילד הזה הוא זהב טהור.

ומי יראה את זה אם לא אבא ואמא שלו? העבודה שלנו היא קודם כל – לראות בהם את הטוב. ממש להגדיל ולחשוב עליהם רק טוב, כך לאט לאט נדבר אליהם בצורה אחרת, נסתכל עליהם באור חיובי, מיד הם ירגישו את השינוי והקשר יבנה בצורה טובה יותר. חיוביים לעובד את כל הסממנים החיצוניים של חוצפה והתנגדויות בצד – ולראות רק את הנשמה הטובה של הילד. לאחר מכן, מומלץ בחום לפנות זמן ולהיות עם הנערים הרבה יותר, לטייל איתם, לצאת לגלידה, לטיול.. למה שהם אוהבים ולדבר איתם על נושא עניין שלהם.. לא שלנו. ורק לא הטפות מוסר. אפילו לא טיפת ביקורת. את זה הם כבר מכירים בעל פה. שיהיה למתבגר כיף איתנו.. גם אם זה דורש מאיתנו "לצאת מהקופסא", זה שווה את זה.

אבל יש תנאי - כל זה יעבוד בע"ה ויתקבל על הילד, אך ורק כשהוא מגיע ממקום נקי של אהבה ועין טובה. ממקום אמיתי טהור. תזכרו שלילדים יש חיישנים מאוד מאוד רגישים והם קולטים אם אנחנו משחקים אותה, או אמיתיים.

ואיך נהיה אמיתיים אם זה באמת מפריע לנו? את זה נלמד יחד בעזרת ה' בפעם הבאה.

יגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני (מד. יה)

אחד מבני הקהילה בג'רבא, יהודי זקן ירא אלוקים וסר מרע, הצטיין בקורטוב גדוש של תמימות. אותו אדם ניגש היה מפעם לפעם אל הגאון רבי כלפון משה הכהן זצ"ל ושואלו בתמימות שאלות זרות ומוזרות שכל השומע יצחק להם, אך רבי כלפון תמיד היה עונה בחביבות ובמאור פנים ואינו דוחהו וכועס עליו כלל. באחת הפעמים, פנה אל רבי כלפון ותואנה בפיו "רבי! רוצה אני לתבוע לדין תורה את... הלבנה!". הרב שהכירו וידע את האיש ואת שיחו, לא הצטחק ובלם פיו. "לכל מקום אשר אני פונה והולך, הלבנה הולכת בעקבותי, עוקבת אחרי, ונטולת ממני את הפרטיות!" נימק האיש את תביעתו. במקום לסלקו מעל פניו, נהג עמו הרב בעצתו של דוד המלך "עם גִּבֹר תמים תתנם" (תהלים יח, כו). "שמעתי טענתך" אמר "כעת עלי לשמוע מה בפי הלבנה. שוב לבינתך. בערב, כשתצא הלבנה, נשמע מה בפיה, ומה תבוא ותשמע מה ענתה, ואז נפסוק כפי ראות עיני הדיין". הלך האיש לביתו ושב למחרת היום. אמר לו הרב "בא וראה כמה גדולים דברי חכמים, שאסרו לשמוע צד אחד בלבד! הידעת שאף ללבנה יש טענה עליך? מאשימה היא שאתה הוא זה שהתחיל להתגרות בה!". "אני?" מחה האיש "מה פתאום, היא זו שנסרכת אחרי כל מקום? אני הולך, והיא הולכת עמי. עוצר, ועוצרת. פונה והיא פונה אחרי!". "וימה טענה" אמר הרב "על טענת הלבנה, האומרת בצדק שמעולם לא התחילה ללכת אחריך עד אשר החילות להביט לעברה?". "ובכן, מהיום והלאה" יעצו "הפסק להביט בלבנה, ותיווכח לראות שגם היא תחדל מללכת אחריך ולהנסך לתחומך האישי"... עשה אותו תם כמצות הרב, ומני אז לא נשמעו עוד טענות פניו... כאשר נוכח היה לראות כי בדרכים הרגילות לא יצליח לשנות את יחסו של שליט מצרים, לפי רבנו האור החיים הקדוש הוא מנסה לפעול בדרך פסיכולוגית. כיצד הוא עושה זאת? הוא משתמש בכלל שניסח שלמה המלך בצורה ציורית "כמים הפנים לפנים - כן לב האדם לאדם" (משלי כו, ט). במשפט זה מתגלית הבנתו המדהימה של החכם מכל אדם בדקויות הרגש האנושי. לפי הסברו של הגאון מוילנא, שלמה המלך מתכוון לומר כי "כמו המים המראים פני האדם כפי שמראה עצמו למים, אם יעקם פניו, גם המים יראו כן; כן לב האדם לאדם. אם לבו טוב לאדם - אותו אדם הוא גם כן טוב עמו אף שאינו יודע לכו". אגב, במקום אחר פירש הגאון מוילנא על דרך השלילה את הפסוק: "אִישׁ מִזְמוֹת יִשְׁאָא" (משלי יד, ז), וכך הוא מסביר: "מי שחושב מחשבות רעות בלבו, גם אם לא יגלה לחוץ מחשבתו, ואף שאין אדם יודע מה שבלבו של אדם, הוא ינא, כי 'כמים הפנים לפנים' וגו'". בדיוק בטקטיקה הזו משתמש יהודה בגישתו לפני יוסף. בלבו שלו, הוא יוצר שינוי יחס כלפי המושל המצרי המתעלל בו ובאחיו. הוא מביא את עצמו לחוש סימפטיה כלפיו, ועל פי הכלל של "כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם", חייב היה להיות שבאופן אוטומטי גם המושל המצרי יתחיל לחוש אהדה כלפי יהודה, ויעמד לפניו להתחנן על חיי בנימין!

וכך כותב רבנו האור החיים הקדוש: "ולזה נתחכם יהודה להטות לב יוסף עליו לרחמים, והקריב דעתו ורצונו אליו לאהבו ולחבבו, כדי שתתקרב דעתו של יוסף אליו לקבל דבריו ופיוסו. והוצרך לעשות כן לצד שמן הטבע לא יחבבו בני יעקב עובדי עבודה זרה... לזה הוצרך לפי שעה להפוך המוטבע, ולהגישו בלבבו". בנסיון להסביר את התופעה הפלאית הזו, מנבאר ה"אור החיים" לקמן בחומש שמונת (לג, יא): "הלבבות ישיכלו בנעלם אם לאהוב אם לשנוא, כי כפי אשר יכין האדם לבו לאהוב חברו, כמו כן יתבונן לב חברו לאהוב אותו". מגלה לנו כאן האור החיים תגלית המסוגלת לחולל מהפך במערכת המורכבת של יחסי אנוש. לדבריו, המפתח ביחסינו עם הזולת נתון בידינו! אדם יכול ליצור את היחס של חברו אליו, אם רק יִשְׁאָה את גישתו אליו. צורת ההתנהגות של האחד מזמינה תגובה דומה. נסו למשל לענות בלחש כשצועקים עליכם, רוב הסיכויים שתקבלו תגובה שקטה ונעימה יותר. המפליא הוא, שניתן לחולל שינוי בלבו של הזולת גם מבלי ליצור עמו קשר גלוי, עד כדי כך שאפשר לשנות יחסי חברות לטוב ולמוטב בעזרת מחשבה בלבד! ראובן ויחזקאל מסוכסכים היו מזה זמן רב. הכל החל בשל תקרית פטוטה של אי הבנה, אשר גררה אותם למצב רוח זועף וחסר תקשורת. כעסו רבו, רצה ראובן להשיב את השלום על כנו ולהמשיך בחברות ההדדית ששררה ביניהם. אי לכך, השיח תקוותו בפני ידיד קרוב וחכם, וביקש עצתו.

עצת זהב העניק לו אותו ידיד נבון: "שבור את הקרח החוצץ בתוך לבך, שנה את גישתך הפנימית כלפי אותו חבר, וחשוב עליו רק מחשבות טובות וחיוביות, ואז תראה שבאופן פלאי, ללא מילום, תזרום התחושה החמימה אל לבו של החבר, יתחולל אצלו מפתח דומה, והוא ישוב אט אט להיות חברך האהוב!".

תהא ראובן על הדרך התמוהה, אך החליט לנסות. ולמרבחה הפלא, זה עבד, והידידות שבה ולבלבה לשמחת שניהם. (אוצרותינו)

מוסר עם סיפור
מאת הרב יעקב עמר שליט"א

השדוך שקם ללילה אחד (ב)

תקציר משובע שעבר: ספר 'הרב מפוניבז' קנה מכמר העירכה את השטח שהיה שייך לבני משפחתו בגלל ששים דונם ב: 25,000 רובל, שלם מקדמה 5,000 רובל והשאיר תוך חדשים ביום א' בשעה 11:00 בבקר ובמדה ולא יצליח לארגן את הסכום יפסיד את ה - 5,000 שנתן, ונתן מתוך הנדונייה שקבל מחמיו 5,000 רובל הלך לאסוף קבל הבטחות אכל לא מזמן. הגיעה השבת שלפני התשלום חמיו נמותו היו אצלו וגמרו אותו מבחינה נפשית. איך שיצאה השבת ועשו הבדלה, אמר שלום יפה, ובקש להתאורר... הלך לבית המדרש והתישב ללמד. וקשה מפוניבז' פתח את הגמרא הכל נשכח, אין שער, אין פמר, אין קרקעות... הוא פעת חי בעולם אחר! הבין היטב את הסגיא יש שעור מחר לישובה.

בסיום הלמוד הוא מרים את הראש - שתיים בלילה! חשב שהמתנים הלכו וגם אשתו כבר ישנה - אפשו לחזר הביתה.

הוא מגיע לביתו, ורואה אור בבית. חשב לעצמו בטח נשארו כלם לראות מה יהיה אתו... נכנס הביתה ומוצא את שני העשירים של פוניבז' יושבים אצלו בשלון. שלום הרב: איפה הרב היה? שאלוהו.

ומה אתם עושים כאן בשתיים בלילה... תמה הרב.

מגיע לנו מזל טוב! לזה יש בן ילד בן ית - החלטנו להשתדך ענה אחד הגבירים. מזל טוב מזל טוב בכך הרב ומזל לחיים, ותמיהתו היתה שבעתים בשביל לבשרני שהשתדכתם נשאתם ערים עד שתיים בלילה. מה הבטיחה להודיעני מחר לאחר תפלת שחרית.

הסבירו: כל אחד הבטיח עבור הזוג 10,000 רובל, ספרו ונתנו רק הבטיחה היכן יפקידו את הסכום הגדול, אז הם החליטו לבוא אל הרב ויפקידו אצלו את הכסף עד החתונה שתערך בעוד חצי שנה.

אמר להם הרב: אני מוכן לקבל פקדונות, אבל בסכומים אלו אין לי כספת, ולהיות אחראי על פזה סכום אינני יכול.

שני הגבירים מפצירים ברב שוב שיהיה מוכן לקבל. ענה להם הרב: אם תספיקו שאוציא את הסכום הנ"ל לצורכי מצוה, ובעוד חצי שנה תקבלו את מלוא הסכום - אני מסכים.

טוב. אמרו השניים, סומכים על הרב.

הרב נטל פתק ורשם להם שבעוד חצי שנה הם יקבלו את הכסף הגבירים השאירו אצלו את הכסף והלכו.

מספר הרב: התפללתי ותיקון, עליתי לכמר, הנחתי את הכסף על השלחן לקחתי את הכמר למשרדים והעברתי את כל הששים דונם על שמי... ומשם הלכתי לישובה מסרתי שעור.

בצדדים אני בא הביתה - והגבירים מהכים לי!

מה זה שאלתי? השדוך התפוצץ ענו... הם מבקשים את הכסף בחזרה.

אמר להם הרב: אני כבר השתמשתי בכסף, יש לי חצי שנה כפי ההסכם. תוך ארבעה חודשים נתן ברודצקי וזה נתן וזה נתן, ותוך חצי שנה היה לו את כל הסכום להחזיר להם. ופוניבז' פרחה! היתה למטרופולין של חנוך ותורה. לפני השואה היה כ-1800 תלמידים ותלמידות.

בפרישה שלנו מסתים ענין השועה של יוסף וכבר כל החלומות מתגשמים ורואים את ההשגחה העליונה, צריכים לדעת שיש נסיונות קשים מהמורות, אבל לאחר מכן מגיעה ישועה והכל פורח ומשגשג. שבת שלום ומבשרך.

דבר מסוים בחודש העיבור צריך לעשותו בחודש הראשון שהוא נקרא חודש העיבור ואם כן לדבריהם צריך להוסיף את המילים ולכפרת פשע בחודש אדר הראשון. שבת שלום.

פניי הדף היומי
מאת הרב ירון מרדכי זכאי שליט"א

בר מצוה ואזכרה בשנה מעוברת

עד ראש אדר, עד ראש אדר הראשון (נדרים דף סג).
בסוגינתנו אנו לומדים מה יהיה הדין בשנה מעוברת שיש בה חודש אדר נוסף, אדר א' ואדר ב' כשאדם אסר על עצמו בנדר דבר מסוים, ומבואר במשנה שאם אמר עד אדר כוונתו עד תחילת אדר הראשון ואם אמר עד סוף גם בזה אנו אומרים שהתכווין לסוף אדר הראשון. אמנם בגמרא מבואר שישנה מחלוקת בין ר' מאיר לר' יהודה בשנה מעוברת כשאדם כותב שטרות האם חודש אדר העיקרי הוא אדר א' או אדר ב', ולכן כשכתב אדר ולא פירש אם מדובר באדר א' או אדר ב' לר' מאיר סתם אדר הוא אדר ב' שהוא העיקרי, ולר' יהודה סתם אדר הוא אדר א'.

ודנו הפוסקים במקרה של פטירה בחודש אדר והשנה הבאה לאחר הפטירה היא מעוברת האם צריך לעשות את מנהגי יום השנה (יארצייט) בחודש אדר הראשון או השני דלדעת מרן בשו"ע (אורח חיים סימן תקסח סעיף ז) שצריך לנהוג באדר השני כדעת ר' מאיר, ולדעת הרמ"א באדר הראשון, וישנם כמה השלכות הלכתיות בנידון זה כגון לגבי חתן בר מצוה שנולד בחודש אדר והשנה שעורכים לו בר מצוה היא שנה מעוברת מתי צריך לחגוג את הבר מצוה ולמעשה נפסק בשו"ע סימן נה שעורכים את הבר מצוה באדר השני.

והנה בספר נחלת שבעה כתב שמאחר שאפשר לצאת ידי שניהם יש לכתחילה להזהר כשכותבים שטרות חוב לפרט אדר א' בחודש הראשון ואדר ב' בחודש השני שאם לא יפרטו עלולים לצאת מכך תקלות ובפרט בשטרות של גיטין החמורים.

עוד כתבו הפוסקים שגם בהכרזת ראש חודש בשבת שלפני ראש חודש יפורט על איזה חודש מדובר אדר א' או אדר ב', והנה הגר"ח פלאגי כתב בספרו כף החיים (סימן לד אות ג) שבשנה מעוברת יאמרו בתפילת מוסף של ראש חודש לאחר המילים למחילת חטא ולסליחת עוון "ולכפרת פשע". וכתב בספר יפה ללב שבשנה מעוברת שישנם שני חודשי אדר יש לדון באיזה חודש יוסיפו את המילים ולכפרת פשע וכתב שלפי דברי הפוסקים שחודש העיבור הוא אדר הראשון (תוספות בד"ה דתינאי נדרים דף סג) וכן כתב הרדב"ז בתשובה שמי שנדר לעשות

ניתן לרכוש במחיר מיוחד את הדיסק אונקי של הרה"צ ירון מרדכי זכאי שליט"א הכולל את כל שיעורי הדף היומי על מסכתות הש"ס בשפה ברורה ורהוטה וישעורים בהלכה. ליצירת קשר בפלאפון 0527630352
כמו כן ניתן להאזין לקו הדף היומי בכל שעות היממה הינם בטלפון 059302663

יש לכם שמחה במשפחה? ברית. חתונה. בר מצוה.

ידועה הסגולה לקיים סעודת עניים באותו היום לאנשים שאין להם. בתרומה של 400 ש"ח השתתפות ב"מסעדה" תהיו שותפים להאכיל למעלה ממאה ועשרים איש להצלחתכם

להשתתפות חייגו: 03-8000770

קו לימוד לגברים בספרו של הרב יגאל כהן שליט"א | **שיעור קצר של כ-4 דקות מידי יום בטל: 077-4017828 שלוחה 52** | **חדש!**

ניתן להזמין לשיעורי תורה / אזכרה ברחבי הארץ רבנים מכולל "יביע אומר" 03-8000770

נר תמיד לע"נ ר' מנשה בן רחל ז"ל ולע"נ שושנה מזהין בת זיוה ע"ה

בתרומה של 250 ש"ח אתם שותפים בהפצת העלון ב: 20,000 עותקים